

રાજ્યના વિકલાંગ વ્યક્તિઓને શિક્ષણ, તાલીમ
અને સામુહિક પુનઃસ્થાપન માટે મહર્ષિ અષ્ટાવક
સમુદાય આધારિત વિકલાંગ પુનઃ સ્થાપન યોજના.

ગુજરાત સરકાર,
સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ,
ઠરાવ ક્રમાંક:-અપગ/૧૦૯૯/ન.બા.૧/૭.
સચિવાલય, ગાંધીનગર.
તારીખ:- ૦૪ JAN. 2001

ઠ રા વ :-

વિકલાંગ કલ્યાણ માટે કેન્દ્ર/રાજ્ય સરકાર તેમજ સામાજિક અને સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ તરફથી ચલાવવામાં આવતી વિવિધ યોજનાઓની જાણકારી અપંગ વ્યક્તિઓને મળે અને તેનો લાભ મેળવી શકે તે માટે સમાજ સુરક્ષા ખાતા ધ્વારા વિકલાંગ કલ્યાણ યોજનાના ભાગ રુપે અપંગોને શિક્ષણ, આરોગ્ય, તાલીમ, અને પુર્નવસવાટને લગતી વિવિધ જાણકારી તાલુકા/ગ્રામ્ય કક્ષાએ ઉપલબ્ધ થાય તે હેતુથી સમુદાય આધારિત પુર્નવસવાટ યોજના શરૂ કરવાનું સરકારશ્રીએ નક્કી કરીને વર્ષ ૨૦૦૦-૨૦૦૧ના અંદાજપત્રમાં વિભાગ-૧ની નવી બાબત તરીકે રૂ.૫.૩૭ કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. આ યોજના રાજ્યના તમામ જિલ્લાઓ એટલે કે રાજ્ય જિલ્લાઓમાંથી જરૂરીયાતના ધોરણે પસંદગી કરીને અમલ કરવાનો રહેશે. અને દર વર્ષે ૭૫ તાલુકાઓ અમલીકરણ કરીને ત્રણ વર્ષ દરમિયાન બધાજ રાજ્ય તાલુકાઓને આવરી લેવાના રહેશે.

૨. આ યોજનાના અમલીકરણ માટે દેખરેખ રાખવા રાજ્ય કક્ષાએ સુપરવાઈઝીંગ કમિટીની રચના કરવામાં આવે છે. જેમાં આ પ્રોજેક્ટ હેઠળની કામગીરી માટે રાજ્ય સ્તરની સગવડો તથા સાધનો-પૂરા પાડી યોજનાના અસરકારક અમલીકરણની સમીક્ષા દર ત્રણ ૭ માસના ગાળા માટે કરવામાં આવશે. આ સમિતિ, મુખ્ય સચિવશ્રીના અધ્યક્ષપદે રચવામાં આવે છે. જેમાં નીચેના અધિકારીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે.

(૧) મુખ્ય સચિવશ્રી,	અધ્યક્ષ,
(૨) અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી(નાણાં),	સભ્ય
(૩) અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી,(આરોગ્ય),	સભ્ય

// ૨ //

(૪) અધિક મુખ્ય સચિવશ્રી(શ્રમ અને રોજગાર)	સભ્ય
(૫) અગ્ર સચિવશ્રી(શિક્ષણ)	સભ્ય
(૬) સચિવશ્રી,(સા.ન્યા.અને અ.વિ.)	સભ્ય
(૭) અંધજન કલ્યાણ મંડળના એક પ્રતિનિધિ.	સભ્ય
(૮) નિયામકશ્રી, સમાજ સુરક્ષા.	સભ્ય સભ્યશ્રી,

૩. આ કાર્યક્રમના પ્રભાવશાળી અમલીકરણ માટે નોડલ એજન્સીની નિમણૂક, સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓની પસંદગી કરવી, કાર્યક્રમના અમલીકરણ માટે જરૂરી વહીવટી તેમજ નાણાકીય મંજૂરી આપવી વિગેરે બાબતો અંગે નીચે દર્શાવ્યા મુજબ કાર્યવાહક સમિતિની રચના કરવામાં આવે છે.

(૧) નિયામકશ્રી, સમાજ સુરક્ષા.	અધ્યક્ષ
(૨) કમિશનરશ્રી,રોજગાર અને તાલીમ.	સભ્ય
(૩) નિયામકશ્રી, પ્રાથમિક શિક્ષણ.	સભ્ય
(૪) અંધજન મંડળ, અમદાવાદના પ્રતિનિધિ,	સભ્ય
(૫) અપંગોના કલ્યાણ ક્ષેત્રે કામ કરતા બે પ્રતિનિધિ	સભ્ય

ઉપર જણાવેલ અ.નં.(૨) થી (૪) આગળ જણાવેલ અધિકારીઓ પોતે અથવા તેમના વતી સંયુક્ત/નાયબ નિયામકશ્રી કક્ષાના અધિકારીને આ અંગે નિયુક્ત કરે, તેમણે આ સમિતિમાં કામગીરી બજાવવાની રહેશે. તથા નિયામક (સમાજ સુરક્ષા કચેરીના નાયબ નિયામક (અપગ) સમિતિના સભ્ય સચિવશ્રી તરીકે કામગીરી બજાવશે. તથા બીજા સરકારી સંસ્થાના પ્રતિનિધિની નિમણૂક હવે પછી કરવામાં આવશે.

૪. કાર્યવાહક સમિતિ પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટે પસંદગી પામેલ સંસ્થાઓ તથા સરકાર સાથે કો.ઓર્ડિનેશન માટે નોડલ એજન્સી નિયુક્ત કરશે અને આ નોડલ એજન્સી પસંદગી પામેલ સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓની કામગીરીનું સંકલન કરશે તથા પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટેની સમસ્યા તથા મુશ્કેલીઓના નિરાકરણ માટેની કામગીરી કરશે. તથા સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ ધ્વારા ચાલતી કામગીરીના માસિક અહેવાલ મેળવીને સંકલિત અહેવાલ તૈયાર કરીને નિયામકશ્રી, સમાજ સુરક્ષા મારફત કાર્યવાહક સમિતિને રજૂ કરશે.

7/3//

અપંગો માટે સમુદાય આધારીત પુનર્વસવાટ કાર્યક્રમ અંતર્ગત વર્ષ ૨૦૦૦-૨૦૦૧ના અંદાજપત્રમાં વિભાગ-૧ હેઠળ નવી બાબત તરીકે સમાવવામાં આવેલ રૂ.૫.૩૭ કરોડની જોગવાઈને નીચે જણાવેલ શરતોને આધીન આથી વહીવટી મંજૂરી આપણવામાં આવે છે.

(૧) કાર્યવાહક સમિતિ ધ્વારા અંધજન મંડળ, અમદાવાદને નોડલ એજન્સી તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવશે. આ નોડલ એજન્સીનું મુખ્ય કાર્ય સરકાર અને પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટે પસંદગી પામેલ સંસ્થાઓ વચ્ચે સંકલન કરવાનું રહેશે. નોડલ એજન્સીની મુખ્ય ઓફિસ અંધજન મંડળ, અમદાવાદ ખાતે રહેશે.

આ કચેરી નીચે મુજબના કાર્ય કરશે.

(૧) સ્વૈચ્છિક સંસ્થા ધ્વારા પસંદગી પામેલ સુપરવાઈઝર અને ફિલ્ડ વર્કરોને એક માસની ટ્રેનીંગ આપવી.

(૨) સ્વૈચ્છિક સંસ્થા ધ્વારા આ યોજન હેઠળ જે કાર્ય કરવામાં આવે તેનો અહેવાલ દર માસના અંતે દરેક સંસ્થા પાસેથી નોડલ એજન્સી મેળવશે.

(૩) આ સંસ્થાઓના અહેવાલના આધારે વિસ્તૃત સંકલિત અહેવાલ કાર્યવાહક કમિટીની બેઠકમાં રજૂ કરી જરૂરી માર્ગદર્શન મેળવશે.

(૪) કાર્યવાહક સમિતિ ધ્વારા અપાયેલ સૂચનોને ધ્યાનમાં લઈ તેને આધારે પરિપત્ર તૈયાર કરી આ યોજના હેઠળ જીલ્લા કક્ષાએ ફરજ બજાવતી સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓને જરૂરી સૂચનાઓ આપશે અને તે સૂચનાઓ મુજબ અને નિયત કરેલ લક્ષ્યાંકો મુજબ કામીરી થઈ રહેલ છે કે કેમ તેની જાણ કાર્યવાહક સમિતિને કરશે.

(૫) દરેક જિલ્લામાં આ યોજનાના અમલીકરણ માટે સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ પાસેથી બહોળી પ્રસિધ્ધિ ધ્વારા અરજીઓ મંગાવી કાર્યવાહક સમિતિ ધ્વારા પસંદગી પામેલ જે તે જિલ્લાની સ્વૈચ્છિક સંસ્થાને આ યોજનાની કામગીરી સોંપવામાં આવશે.

(૬) સ્વૈચ્છિક સંસ્થા ધ્વારા જિલ્લામાં તાલુકાના ગામોની સંખ્યા અને ભૌતિક વ્યવસ્થાને ધ્યાનમાં રાખીને તાલુકાદીઠ વધુમાં વધુ એક સુપરવાઈઝર અને બાર ફિલ્ડ વર્કરોને નિયત કરેલ લાયકાતને ધ્યાનમાં રાખી પસંદ કરીને નિમણૂક આપવાની રહેશે. આ યોજના અંગે સરકારશ્રી તેમજ નોડલ એજન્સી દ્વારા આપવામાં આવેલ સૂચનાઓ અને નિયમો પ્રમાણે તાલુકા સ્તરે

૧૯૨

સુપરવાઈઝર અને ફિલ્ડ વર્કર પાસેથી કામ લેશે અને જીલ્લા સ્તરે આ યોજનાનું સંપૂર્ણ સુપરવીઝન, વહીવટ તથા મોનીટરીંગ જે તે સ્વૈચ્છિક સંસ્થાએ કરવાનું રહેશે.

(૭) સરકારશ્રી ધ્વારા નિયત કરેલ ધારાધોરણ પ્રમાણે આસંસ્થાઓ નિયામકશ્રી, સમાજ સુરક્ષા ખાતા પાસેથી સીધી ગ્રાન્ટ મેળવશે અને આ ગ્રાન્ટના હિસાબોનું ઓડીટ ચાર્ટડ એકાઉન્ટન્ટ પાસેથી કરાવીને નિયામક, સમાજ સુરક્ષાને હિસાબો રજૂ કરવાના રહેશે.

(૨) સ્વૈચ્છિક સંસ્થા ધ્વારાં નિમણૂક માટે સુપરવાઈઝર તથા ફિલ્ડ વર્કરની નીચે મુજબની લાયકાત નિયત કરવામાં આવે છે.

- (૧) સુપરવાઈઝર-ત્રેજ્યુએટ, ગ્રામીણ વિસ્તારના સંબંધીત કામગીરીનો અનુભવ ધરાવતી વ્યક્તિ.
- (૨) ફિલ્ડ વર્કર-હાયર સેકન્ડરી પાસ.
- (૩) સ્વૈચ્છિક સંસ્થા ધ્વારા નિમણૂક પામેલ ફિલ્ડ વર્કર ધ્વારા પુનઃસ્થાપન કાર્યક્રમના અમલ માટે નીચેની કામગીરી કરવાની રહેશે.
- (૧) વિકલાંગ વ્યક્તિઓની મોજણી કરવી અને તેની જરૂરીયાતો જાણવી.
- (૨) વિકલાંગોને મળવાપાત્ર લાભોની જાણકારી તથા મુક્ત હલનચલન, રોજીંદી કામગીરી, ગૃહ વ્યવસ્થા વિગેરે માટે જરૂરીયાત આધારીત સેવાઓ પૂરી પાડવી.
- (૩) વિકલાંગતા નિવારવા માટે સ્થાનિક સ્વાસ્થ્ય સંસ્થાઓ ધ્વારા શિબિર યોજવી, વિકલાંગતા અટકાવવા વિકલાંગની શારીરીક તપાસ, વિકલાંગ શસ્ત્રક્રિયા સ્થાનિક પ્રચાર/પ્રસાર માધ્યમે ધ્વારા વિકલાંગતા વિશે માહિતગાર કરવા.
- (૪) વિકલાંગોને સામાજિક, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં બીન વિકલાંગ બાળકો જોડે કાર્ય કરવા પ્રોત્સાહીત કરવા તથા તેઓને શિક્ષકોના સંપર્ક કરવા અને સાધન સહાય પૂરા પાડવામાં મદદરૂપ થવું.
- (૫) વાલીઓ સાથે પરામર્શ કરવો, તાલીમ જનજાગૃતિ વિશેષતઃ ગ્રામ્ય લોકોને શિક્ષિત કરી વિકલાંગોના પ્રશ્નો વિષે જાણકારી આપવી.
- (૬) ગ્રામ્ય વિકાસલક્ષી જે તે ક્ષેત્રનાં નિષ્ણાતોની સેવા મળી શકે તે માટે પ્રયત્નો કરવા તથા ટેકનીકલ સાધનો પૂરા પાડવા તેમજ અન્ય સેવાઓની મદદ લેવી. જેથી ગ્રામીણ વિકલાંગોને વિકાસમાં મદદરૂપ થવા પાયાની કામગીરી કરવી.
- (૭) વિકલાંગોના આર્થિક પુનઃસ્થાપન માટે તેઓનું વ્યક્તિગત હુક્કર અને કાર્યકુશળતા તથા સ્થાનિક વાતાવરણને ધ્યાને લઈ તેઓને ગૃહ ઉદ્યોગો, ગ્રામકક્ષાએ ખેતીવાડી તથા વ્યવસાયોની તાલીમ અંગે માર્ગદર્શન આપવું.
- (૮) વિકલાંગોની સ્વરોજગારી માટે સલાહસૂચનો આપવા તથા તેઓને નોકરી ધંધો મેળવી શકે તે માટે મદદરૂપ થવું.
- (૯) વિકલાંગોને કામધંધામાં સાંકળવા તથા જુદી જુદી યોજનાઓના લાભો તથા સવલતો મેળવવામાં મદદરૂપ થવું.

(૪) સમુદાય આધારિત કાર્યક્રમ અને ફીલ્ડ સુપરવાઈઝર, ફીલ્ડ વર્કર્સ તેમજ સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓને નીચે જણાવેલ વિગતે ચૂકવણી કરવામાં આવશે.

(૧) આવર્તક ખર્ચ.

(અ) સ્ટાફ.

અ.નં.	સ્ટાફ.	સંખ્યા.	દર મહિને	વાર્ષિક અંદાજ ખર્ચ.
૧.	૨.	૩.	૪.	૫.

(૧) ફીલ્ડ સુપરવાઈઝર. ૧ ૬૦૦૦ ૭૨,૦૦૦/-

(૨) ફીલ્ડ વર્કર્સ. ૧૨ ૨૦૦૦ ૨,૮૮,૦૦૦/-

૩,૬૦,૦૦૦/-

(બ) મુસાફરી.

(૧) ફીલ્ડ સુપરવાઈઝર ૧ ૨૦૦૦ ૨૪,૦૦૦/-

(૨) ફીલ્ડ વર્કર્સ. ૧૨ ૧૦૦૦ ૧,૪૪,૦૦૦/-

કુલ. ૧,૬૮,૦૦૦/-

(ક) વહીવટી ખર્ચ.

(૧) વહીવટ ૨૫૦૦ ૩૦,૦૦૦/-

(૨) પ્રિન્ટીંગ અને સ્ટેશનરી. ૨૦૦૦ ૨૪,૦૦૦/-

કુલ ૫૪,૦૦૦/-

(૨) અનાવર્તક ખર્ચ.

૨. કર્મચારીઓની તાલીમ માટેનો ખર્ચ.

સમુદાય આધારિત યોજના માટેનો તાલીમ કાર્યક્રમ દરેક તાલુકા માટે ૪ અઠવાડિયાની તાલીમ.

ફીલ્ડ વર્કર્સ	દિવસ	રુ.દૈનિક.	કુલ.
૧૯	૩૦	૭૦	૩૯,૬૦૦/-

X મોડેલ પ્રવાસ.	લઘા મુલાકાત.	૧૨,૧૦૦/-
	કુલ (૨)	૫૨,૦૦૦/-
૧. મોટર સાયકલ(૧)		૪૫,૦૦૦/-
૨. સાયકલ(૧૨)		૨૪,૦૦૦/-

કુલ. ૬૬,૦૦૦/-

૧૯૪

૨૦૧

// ૬ //

કુલ અનાવર્તક ખર્ચ.

કુલ ખર્ચ (૧) આવર્તક (અ બ ક) ૫,૮૨,૦૦૦/-

(૨) અનાવર્તક ૩,૨૧,૦૦૦/-
૩૫૦૦૦/-૩. દરેક તાલુકા માટે થનાર કુલ ખર્ચ. ૭,૦૩,૦૦૦/-
૬,૨૧,૦૦૦

(૩) સેન્ટ્રલ ઓફિસ.

અ.નં.	જગ્યાનું નામ.	જગ્યાની સંખ્યા.	માસિક ખર્ચ.	વાર્ષિક ખર્ચ.
૧.	કો.ઓર્ડીનેટર્સ.	૬	૬૦૦૦/-	૫,૦૪,૦૦૦/-
૨.	આસી.કો.ઓર્ડીનેટર્સ	૩	૫૦૦૦/-	૧,૬૦,૦૦૦/-
૩.	સ્ટાફનો પ્રવાસ ખર્ચ	૯	૨૦૦૦/-	૨,૧૬,૦૦૦/-
૪.	પ્રિન્ટીંગ અને સ્ટે.	-	૬૦૦૦/-	૭૨,૦૦૦/-
			કુલ.	૯,૭૨,૦૦૦/-

ઉચ્ચક પગાર તથા પ્રવાસભથ્થુ જે તે મહિનામાં ખરેખર કરેલ કામગીરીને ધ્યાને લઈને આપવાનું રહેશે.

આ યોજના હેઠળનો ખર્ચ નીચે જણાવેલ બજેટ હેડ હેઠળ પાડવાનો રહેશે તથા નાણાકીય વર્ષના અંતે વણવપરાયેલ રકમ પુનઃવિનિયોગથી પરત કરવાની રહેશે.

મોંગણી નં.૯૦,

૨૨૩૫-સામાજિક સુરક્ષા અને કલ્યાણ.

૦૨-સમાજ કલ્યાણ,

૧૦૧-વિકલાંગોનું કલ્યાણ.

(૬) એસસીડબલ્યુ-૧૭-સમૂહ આધારિત પુનઃસ્થાપન કાર્યક્રમ(પ્લાન)
આ હુકમોનો અમલ આ ઠરાવ રવાના થયાની તારીખથી કરવાના કરવાનો રહેશે.

//

૧૯૧

// 9 //

૮/- આ હુકમો વિભાગની સરખા ક્રમાંકની ફાઈલ પર નાણા વિભાગની તા.૧૩-૧૧-૨૦૦૦ની નોંધથી મળેલ અનુમતિ અન્વયે બહાર પાડવામાં આવે છે.
ગુજરાતના રાજ્યપાલશ્રીના હુકમથી અને તેમના નામે,

(જી.બી.પટેલ)

ઉપ સચિવ,
સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ.

પ્રતિ,

- માન.મુખ્ય મંત્રીશ્રીના અગ્ર સચિવશ્રી, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- માન.મંત્રીશ્રી, સા.ન્યા.અને અધિકારીતાના અંગત સચિવશ્રી,સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- નિયામકશ્રી, (સ.સુ) ખાતુ, જિ.પં.બિલ્ડીંગ, અમદાવાદ.
- એ.જી.અમદાવાદ/રાજકોટ.
- પગાર અને હિસાબી અધિકારીશ્રી, અમદાવાદ/ગાંધીનગર.
- સર્વે જીલ્લા સમાજ સુરક્ષા અધિકારીશ્રીઓ.
- સર્વે જિલ્લા તિજોરી અધિકારીશ્રીઓ.
- પસંદગી-ફાઈલ.
- નાયબ સેક્શન અધિકારીશ્રીની પસંદગી ફાઈલ.

સી.૧૩૪થી ૧૪૦//

૧૯૬